

vil na všechny čtyry, jako dyby nic. To von je tak vod Rusů vycvičené, jak hučí blízko le-tadlo, tak zalehne. Myslí si, že budó bom-bardovat, povídá tatík, jedeme dál, bdí-jée... Staňa mně taky vykládal, jak jako kluci chodili koně a krávy pást na Plácky za dědinó ešče se sósedovém klukem, keří měli taky takovýho stejného malého hně-dáka Fuksa, ten běl ale divočěší; nekdy si sósedi pomuhali a spříhali voba koníky jako tažný do páru dohromady. Jinak Pubik buď tahal sám anebo ve žňách, a dyž belo moc práce, spříhal otec Pubika aji s krávó. Pubik běl úplné klidás. Už podlívá zvláštní žluté barvy nás poznali na sto honů a ešče dohromady s kravkó, kluci se mně pak ve školi smíli, že máme voženěného koňa, a to se mně vůbec nelíbilo a beli aji rvačky. A na Pláčkách, kde sme pásli, sme jim svá-zali přední nohy k sobě konopným lanem, aby poskakovali jak vrabci a nemohli nám utýct. Tak to vemyslel sóseduj starší kluk Dolfa vod Fuksa a tvrdil, že tak pasó ko-záci, aby jim koně neutekli. A my zatím hajdy pryč, za klukama, a táhli sme do lesa. Za hodnó chvílu přídeme – a koně fuč, nejak se teho lana zbavili. Pubik s Fuksem se honili a dováděli po polách jak po stepi, žlutá barva aji na dálku zářila jak slunko. A kdepak jich chytnot, jak beli spolu, tak aji Pubik zdivočel. S brekem a strachem sem se pomale táhl bez Pubika dom. Dopadlo to navopak, než sem čekal, véprask nebél, nic si z teho neděle, povídá otec. Necháme vovetřený vrata u baráku, šak von se Pu-bik do maštale vrátí. A taky jo, jak se začalo víc stmívat, Pubik se vobjevil na dvoře. A že je to pravda, že běl vycvičené, só vod něho skovaný aji papíry a tam je to napsaný, že je to vojenské reversní kůň a témento koněm disponuje véhradně vojenská správa. Taky podlíhal mobilizaci při vyhlášení do čtyři-advaceti hodin. Je tam všecko, jak má bét, revers č. 6147/1946, roční písmeno a re-monta číslo, druh a třída, akorát méno koňa nebelo vypsany, a tak mu naši dali Pu-bik, proč, to už se nikdy nedovím. A že nás každé podlí teho koníka poznál? To si pište, ešče po čtyřiceti rokách při koště vína při řečech vokolo povídá jeden starší cizí stréc synovi: Te seš ten a ten a béváte v té ulici. Jak mě znáte, vohradil se. Dyť vaší děda měli takovýho zvláštního žlutého malého koňa, je to pravda? A to mně všecko povídál Staňa,“ a strýc Domin pomalu končil svoje vyprávění. „Teho žlutého koníka si taky pamatuju, kdo ví, kde skončil, pré ho dali do sósední dědiny, dež se u nás zakládalo JZD. A pak už vo něm nésó žádný zprávy. Stejně je to divný, že aji tak malé kůň podlíhal mobilizaci, holt každá doba nese svý, neska zas nařkájo, že nekde dójo jako koni. Vem si to, aji malá Tera má vékon skoro pět koní, malotraktory ešče víc a žádné mobi-lizaci nepodlíhajo, ešče že tak,“ zafilozoval si strýc Karel a přimhouřil lišácky svá očka před plným jarním sluncem.

Vysvětlivky k povídce:

Koně – plemena koní se dělí v různých státech světa podle mnoha hledisek. Po-dle původu se dělí do čtyř základních sku-pin: 1) stepní (prapředek kůň Převalského), 2) východní (prapředek tarpan), 3) západní (prapředek kůň lesní), 4) severští (sem pa-tří malá plemena označovaná též pony). Z praktického hlediska je nejběžnější rozdě-lení na koně teplokrevné, chladnokrevné, malé horské a pony.

Kohoutek – vyvýšená přední část hřbetu se nazývá kohoutek. V kohoutku se měří výška koně. Je to rozměr od nejvyššího bodu kohoutku k rovné ploše, na níž kůň stojí. Podle toho můžeme tato zvířata roz-dělit na koně a pony, hranice mezi nimi je 148 cm. Nejvyšší výška naměřená u koně v kohoutku byla 220 cm, nejnižší 44 cm.

Pony – malá plemena koní (např. shet-landský pony, velšský pony, islandský pony, také kůň fjordský); někteří odborníci sem řadí i hucula.

Huculský kůň (tzv. hucul) – malé hor-ské plemeno koně, chované původně pře-devším v Karpatech. Své jméno získal po-dle etnika rusínských horalů Huculů. Je to houževnatý horský koník s tisíciletou histo-rií. Je možné, že vznikl přímo z tarpana les-ního.

Isabela (žluták) – kůň žluté barvy v růz-ných odstínech, hřívá, ohon a spodky kon-četin jsou téže barvy, světlejší nebo tmavší než barva těla, nikdy však černé.

Hóvratě – místo na otáčení na konci pole.

Proježdávadlo – ruční plečka za koně.

Revers – písemný souhlas (smluvní pod-mínky) mezi vojskem a uživatelem koně v záväzcích a péči o koně.

Mobilizace – uvedení síl a prostředků do pohotovosti (hrozí-li napadení státu).

Remonta – z francouzštiny (vojensky za-starale) – mladý nevyvíčený kůň.

Václav Fiala

Prameny a literatura

F. Špaček a kol. SZN Praha 1987: Atlas plemen hospodářských zvířat.

REVERS č. 6147/1946. Velitelství evidence koň-stva Brno: archiv autora.

VOC Modré hory 2012: Sborník – odborná vinař-ská konference Velké Pavlovce.

http://prehledy.sweb.cz:hipologicky_slovník

http://cs.wikipedia.cz:huculský_kůň

Za prof. Lužným

V sobotu 2. února 2013 se v Kralicích na Haně přišla naposledy rozloučit, společně s po-zůstalými, početná skupina přátel, spolu-pracovníků a kolegů se zesnulým vzácným a ušlechtilým člověkem, vysoce erudovaným zahradnickým odborníkem prof. Ing. Janem Lužným, CSc., emeritním profesorem Mendelovy univerzity v Brně.

Narodil se 4. února 1926 v Liptovském Sv. Mikuláši jako nejmladší z pěti dětí v rodině čes-kého zemědělského odborníka, diplomovaného agronoma Oldřicha Lužného. Na Slovensku strávil mládí, v roce 1939 se s rodiči vrátil na rodnou Hanou.

Po absolvování VŠZ v Brně nastoupil v roce 1952 do Výzkumného ústavu zelinářského v Olomouci se specializací na problematiku šlechtění, genetiky a sortimenty. Od roku 1963 začal externě přednášet na zahradnic-kém oboru v Lednici, kde po habilitaci v roce 1965 již trvale působil až do svého odchodu do důchodu (1993). Úzce spolupracoval se všemi šlechtitelskými stanicemi zahradnic-kých specializací v Čechách, na Moravě i Slo-vensku a brzy se stal známým ve šlechtitelské praxi u nás i v zahraničí. Jako první zahradnic-ký specialista v Evropě působil i v šlechtitel-sko-množitelské organizaci EUCARPIA.

Profesor Lužný napsal více než 70 původ-ních vědeckých a odborných prací, byl školi-telem 18 aspirantů z oblasti genetiky a šlech-tění zahradnických plodin, je autorem odrůdy brokolice *Vitamina* a spoluautorem odrůdy *Ametyst* popínavé letničky *Dolichos lablab*. Působil v několika šlechtitelských radách (KV-ÚVV v Bratislavě, Oseva, Sempra, Semex, VŠÚZ Olomouc, VŠÚOZ Průhonice, VÚOOD Bojni-ce, VŠUO Holovousy). V době bývalého režimu byl třikrát podán návrh na jeho profesuru, kte-rá ovšem nikdy nebyla z různých politických důvodů realizována. Profesura mu byla při-znána až v roce 1990. V roce 2006 byla jeho celoživotní práce v oblasti genetiky a šlechtě-ní oceněna udělením v odborném světě vel-mi uznávané a prestižní medaile J. G. Mendela (medaili uděluje Mendelianum, resp. Moravské zemské muzeum Brno).

Ani po odchodu do zaslouženého důchu-du nepřestal mít profesor Lužný zájem o dění v oboru. Své celoživotní zkušenosti a poznatky předával studentům a doktorandům, půso-bil v různých hodnotících komisích (např. Flo-ra Olomouc), vědeckých radách, komisích pro doktorské zkoušky a obhajoby disertačních prací. Byl velmi aktivní také v oblasti mapová-ní historického vývoje zahradnictví v českých zemích a na Slovensku. Napsal rovněž něko-lik článků a publikací s tématem historického vývoje vinohradnictví, vinohradnického vý-zkumu a významných osobností vinohradnic-tví a vinařství.

Profesor Lužný vykonal velmi mnoho dobrého a užitečného nejen pro zahradnictví, ale i pro celou naši společnost. Jeho obětavá celoživ-otní práce si zaslouží nejvyššího uznání. Byl to poctivý a nezištný kolega, přítel s velkým hanáckým srdcem. Čest jeho památce!

Petr Salaš